

DOI 10.31651/2524-2660-2022-1-63-67

ORCID 0000-0001-6023-6945

ЧЖОУ Тінтін

здобувачка вищої освіти третього освітньо-наукового рівня
кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
e-mail: shirly_ti@hotmail.com

УДК 378.016.78](510)(045)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ КНР

В статті висвітлені питання, що пов'язані з підготовкою вчителів музики до їх подальшої професійної діяльності китайських та українських учених.

Розкрито зміст професійної підготовки музично-педагогічних кадрів у системі закладів вищої освіти в КНР.

Визначено: особливості навчально-педагогічна практики, яка включає виконавську, науково-дослідну практичну підготовку майбутніх учителів музики; вимоги щодо виконання певних функцій фахівців; інноваційність в оновленні освітньої системи ЗВО за рахунок запровадження нових дисциплін та переробки навчальних програм; тенденції вирішення стратегічних завдань сучасного суспільства, що виражені в визначенні соціального призначення, можливості забезпечення основних позицій у підготовці педагогічних кадрів і в вихованні громадянина.

Ключові слова: *вчитель музики; музична освіта; КНР; музично-педагогічна підготовка.*

Постановка проблеми. У контексті сучасної парадигми освіти розвиток професійних компетенцій у вчителів музики є однією з ключових проблем педагогічної

науки. Актуальність розвитку професійної компетентності у майбутніх вчителів музики визначається важливістю їх практичної готовності до професійної музично-педагогічної діяльності, інтеграцією педагогічних і спеціальних здібностей, формуванням професійної компетентності у майбутніх учителів музики разом з їх творчим ставленням до розвитку професійних компетенцій. Розвиток знань і умінь у майбутніх учителів музики суттєво відображає теоретичну та практичну підготовленість студента до музичного виконання, а також є джерелом нових знань, виступає регуляторною функцією.

Питання, що пов'язані з підготовкою вчителів музики до їх подальшої професійної діяльності, висвітлюються в різних монографіях і дисертаціях, присвячених системі розвитку та формування компетенцій, властивих вчителям музики, які є необхідними для їхньої подальшої діяльності на шкільних музичних заняттях, розвитку культури самоосвіти вчителів музики як

професійно необхідної якості сучасних фахівців у галузі музичного мистецтва та освіти.

Зокрема, вчені значну увагу приділяють музично-психологічній складовій професійно-педагогічної компетентності вчителів музики (О. Михайліченко, Н. Овчаренко, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, В. Ульянова, В. Черкасов та ін.). Особлива увага приділяється розвитку культури самоосвіти у вчителів музики як професійно необхідної якості сучасного фахівця в галузі музичної освіти (О. Михайліченко, А. Царьова, О. Шацька, Чжан Лу, Цзян Сяоянь, Чжу Сяомань, Су Сяохуань, Ван Тянци та ін.), розвиток компетенцій, необхідних для ефективної роботи в школі (Ван Яохуа, Ма Да, Чжен Цзиньян), на підвищення кваліфікації вчителів музики, їх внесок у розвиток професійної ідентичності (Лю Чан); на важливість ефективної співпраці між школами та університетами з точки зору формування та розвитку ефективних вчителів музики (Ван Цзін І).

З позицій музичної педагогіки структура і зміст музичної компетентності вчителів визначається специфікою їх професійної діяльності. Для того, щоб займатися музичною діяльністю, вчителі повинні володіти почуттям ритму, співзвучним слухом, музико-слуховими уявленнями [1, с. 73].

Особистісно-творчий компонент музично-творчої компетентності складається з професійної самосвідомості, самопізнання та самооцінки, музично-творчого мислення, саморегуляції, саморефлексії, самореалізації та самоствердження [2]. Музико-виконавська компетентність оцінюється за певними критеріями, такими як ступінь музичних здібностей, емоційно-вольових якостей, мотивації та ціннісних орієнтацій, сформованості системи знань і вмінь, рефлексивної виконавської підготовленості [3, с. 73–75]. Розвиток музично-виконавської компетенції майбутніх учителів музики розглядається як керований ззовні, саморегулюючий процес у межах системного підходу [4, с. 43]. Значна кількість досліджень також стосуються професійного розвитку вчителів музики, їх внеску у розвиток професійної ідентичності [5].

Аналіз вищезазначених досліджень надає можливості стверджувати, що професійна компетентність майбутнього вчителя музики передбачає формування вмінь і навичок, необхідних для успішного виконання своїх професійних обов'язків. Ця діяльність спрямована на мотивацію майбутніх фахівців як активної форми світогляду, що охоплює мету, ресурси, процес та аналіз результатів навчання.

Зазначимо, що національні особливості кожного народу відбиваються в культурі. Китайська народна республіка – багатонаціональна країна із найдавнішою культурою. Китайська культура характеризується культурною єдністю, своєрідністю та унікальністю, зокрема й музичною. Концепцію естетичного та музичного виховання визначають музичні ідеї стародавнього філософа Конфуція, естетичні ідеї нового культурного руху Кан Ювей, Лян Цічао, які орієнтовані на вдосконалення особистості, збагачення душі; самовдосконалення, виховання чесноти, культури поведінки. Сучасні концепції музичної освіти КНР також орієнтуються на цей шлях, виховують особистість з активним ставленням до життя, здатну сприймати красу навколишнього світу. Становлення системи музичної освіти в КНР здійснюються під впливом зарубіжних методик музичної освіти, формуючи у своїй власну унікальну систему.

Метою статті є розкриття особливостей змісту професійної підготовки майбутніх учителів музики у КНР та визначенні перспективних тенденцій її розвитку.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що професійний розвиток вчителів музики та їх внесок у розвиток професійної ідентичності є основним аспектом у нашому дослідженні. Важливість ефективної співпраці шкіл та університетів з точки зору формування та розвитку високопрофесійних учителів музики доводить необхідність вивчення цієї проблеми. Аналіз науково-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми свідчить про необхідність комплексного підходу, пов'язаного з розвитком професійної культури майбутніх вчителів музики, їх мотивації та технологічного підходу до розвитку професійних компетенцій (формування та розвитку), творчих, спеціальних, пізнавальних, комунікативних здібностей, соціальних та особистісних якостей особистості майбутнього вчителя музики) [6, с. 134].

Так, в умовах прискореного соціального та економічного розвитку світової спільноти, подальшого прогресу науки, техніки та культури КНР підвищує вимоги до організації системи освіти, змісту, форм та методів навчання у школі, ЗВО, що є галуззю відтворення та передачі соціального досвіду. Змінюються вимоги до змісту підготовки бакалаврів музичної освіти, які мають бути готовими до професійної діяльності, що передбачає наявність можливостей набуття нових знань у різноманітних формах, що дозволяє брати участь у створенні як особистісного культурного простору, так і просторового поля культури майбутніх учнів шкіл, гуртків і студій [7, с. 15].

Також, майбутній учитель музики може формувати культурний простір освітньої установи, в якому здійснюється професійна діяльність, і впливати на цей простір, брати участь у різноманітних культурно-просвітницьких програмах, тим самим повніше розкривати особисті організаторські можливості, реалізувати свої творчі здібності, отримувати професійний досвід. Прагнення збереження кращих традицій педагогічної освіти КНР, повної особистої реалізації в галузі професійної музично-педагогічної діяльності, надання різноманітних інноваційних форм навчання, що відповідають запитам сучасної освіти є новими освітніми стандартами освітнього середовища.

Підготовка фахівців у галузі музичної освіти в КНР полягає в здійсненні педагогічної та культурно-просвітницької діяльності (формування загальної та педагогічної культури; підготовка фахівців, які мають загальнокультурну та професійно-педагогічну компетентність; навички, необхідні для організації музично-освітнього процесу (підбір за слухом, читання з аркуша, імпровізація тощо); вміння адаптуватися до сучасних соціокультурних умов, збереження унікальності національних культур численних регіонів КНР, творча ініціатива та готовність брати участь в інноваційних процесах.

Підготовка потенційного бакалавра музичної освіти – досить складний процес, бо в КНР немає державних музичних шкіл, а музичні училища знаходяться при консерваторіях, таким чином, найчастіше спеціальна довузівська підготовка (вокал, володіння інструментом, історія та теорія музики) здійснюється приватним чином [8]. Отже, це спричиняє проблеми мотиваційного характеру, зумовлені витратними фінансовими вкладеннями майбутнього бакалавра музичної освіти у забезпечення особистої підготовки.

Доцільно зазначити, що розвиток професійних компетенцій у майбутніх учителів музики має здійснюватися з урахуванням основних напрямів їх професійної діяльності. Важливо враховувати специфіку майбутньої навчальної діяльності (конструктивну, проектну, пізнавальну, організаційну та комунікативну компетентності).

Потреба у розвитку професійних компетенцій у майбутніх учителів музики визначається загальною освітньою потребою в інтелектуально розвинутих, творчих вихователях, здатних прогресивно впливати на духовне оновлення суспільства, розвиток людини, збереження культурних традицій та вироблення інноваційних ідей [9].

Загальним пріоритетом сучасної музично-педагогічної освіти в КНР нині є посилення виховної функції. Так, музична освіта прагне самоактуалізації традиційної музичної культури країни, відродження культурної спадщини у музичній освіті носіїв китайської культури, освоєння студентами «етномузиології», філософських основ китайської музики, естетичних поглядів китайських мислителів, музичного матеріалу етнічних меншин КНР. У зв'язку з цим у навчальних планах підготовки вчителя музики в КНР передбачені регіональні курси «Уйгурська опера», «Пекінський барабан», «Сучжоуська пісня», «Сучжоуська люцинь», «Янчжоуська опера» тощо.

Слід зазначити посилення значущості практичної підготовки здобувачів вищої освіти в КНР. Педагоги-музиканти КНР відзначають, що мистецтво музики спочатку спрямоване на практику, тому його вивчення не може обмежуватися лише освоєнням теорії музики та виконавства [9]. У зв'язку з цим навчальні плани підготовки педагога-музиканта в КНР містять такі дисципліни: «Елементарна теорія музики та сольфеджіо», «Аналіз музичних творів та поліфонія», «Вокал», «Фортепіано», «Обов'язковий китайський музичний інструмент», «Обов'язковий зарубіжний музичний інструмент» (скрипка, віолончель, флейта, кларнет, труба та ін.), «Історія китайської музики», «Історія зарубіжної музики», «Китайська народна музика», «Зарубіжна народна музика», «Хор та хорове диригування», «Педагогіка та методика музичного виховання».

У КНР навчально-педагогічна практика містить: громадську роботу; педагогічну практику, виконавську, науково-дослідну. Особливу увагу необхідно приділити технологічному розвитку творчих компетенцій у майбутніх учителів музики. Цього можна досягти за допомогою спеціальних семінарів, практикумів, тренінгів, інноваційних методів освіти, спрямованих на підвищення творчої грамотності, а також проблемно-центрованих методів, що підвищують рівень мотиваційної орієнтації на педагогічну творчість. Важливим є використання творчих прийомів для стимулювання залучення особистості до творчого педагогічного процесу; при цьому доцільно звернути увагу на відповідні посібники, мультимедійні навчальні програми та дидактичні матеріали. Важливо сформулювати навички, що пов'язані з ефективним використанням програмного забезпечення та супутніх технологій у процесі навчання та виконання, а також виробити відповідні орієнтаційні навички, а також навички, пов'язані з підбором навчального матеріалу. Особливу

увагу слід приділяти самостійним робочим завданням. Професійна підготовка повинна сприяти розвитку особистісного потенціалу майбутніх вчителів музики, їх об'єктивному та всебічному розумінню музично-педагогічної діяльності разом з їх особистісною творчою трансформацією [10].

Так, на практичних заняттях здобувач вищої освіти має отримати знання про значення музичного репертуару в контексті заняття; мету та завдання занять (освітні, виховні, розвивальні; вікові особливості дитячого голосу та його можливості, вправи для розвитку співочого голосу відповідно до віку, критерії відбору репертуару, вокально-хорові навички; засоби музичної виразності, виконавський план, план навчання твору тощо).

До вивчення музичного репертуару пред'являються певні вимоги: спів з дотриманням правил співочого дихання, звукоутворення, дикції, інтонації; виконання фортепіанного (або іншого інструментального) супроводу, в ансамблі між голосом та акомпанементом; використання засобів міміки відповідно до змісту пісні; транспонування голосів у піснях без супроводу; використання робочих жестів під час розуміння пісень; комплексний аналіз пісенного репертуару з точки зору доступності музичного матеріалу, відповідності віковим особливостям, естетичної цінності, що включає музично-теоретичний, вокально-хоровий та виконавський аналіз [11, с. 89].

Утім, значна кількість здобувачів вищої освіти вступають до ЗВО після закінчення школи, маючи базову музичну освіту (гра на будь-якому інструменті), а в процесі навчання набувають навичок створення в колективі єдиного емоційного настрою, відтворення за допомогою міміки та жестів образного ладу, змісту та характеру музичного твору; розуміння основ фортепіанного та вокального мистецтва, володіння голосом, фортепіано. Отже, відзначимо роль наступності та системності вимог, що пред'являються здобувачу вищої освіти на заняттях з професійної спрямованості.

Вирішення стратегічного виховного завдання сучасного суспільства, полягає в розширенні освітніх галузей та впливів національного й світового мистецтва та культури, що виражене в визначенні соціального призначення, можливості забезпечення основних позицій у підготовці педагогічних кадрів і в вихованні громадянина. Нині в КНР зарахування на факультети музично-педагогічного профілю абітурієнтів з вищим рівнем базової підготовки в закладах середньої спеціальної (музичної) освіти та додаткової освіти дітей та молоді

є перспективним освітнім напрямом. Розширення мережі педагогічних закладів, які забезпечують професійну підготовку майбутніх учителів музики в КНР, може вирішити проблеми забезпечення фахівцями шкіл провінцій. Фундаменталізація змісту професійної освіти майбутнього вчителя музики представлена у навчальних планах та програмах навчальних закладів КНР дозволить розширити обсяг музично-інструментальної підготовки здобувача та наповнити зміст методичної підготовки, що підкріплюється системою практик та великою кількістю додаткового фонду дисциплін, спрямованих на виховання спеціаліста. Одна з провідних тенденцій – оновлення інформаційного поля змісту професійної підготовки за допомогою активізації науково-методичної та дослідницької діяльності викладацького складу, міжуніверситетських та міжнародних контактів фахівців сприятиме своєчасній модернізації змісту професійної підготовки майбутніх учителів музики.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, професійний розвиток майбутнього учителя музики встановлює чіткі вимоги щодо виконання певних функцій фахівців, зокрема: розробка та реалізація програми розвитку освітньої організації з метою створення безпечного та комфортного освітнього середовища; планування та проведення навчальних занять; формування мотивації до навчання.

Не заперечуючи значення професійних знань, умінь та навичок, педагоги КНР акцентують значущість практичних здібностей, дослідницьких можливостей і передбачає всебічність творчого розвитку, особистісно- й практико-орієнтований підхід, варіативність, неперервність освіти, а також інноваційність мислення. Подальші перспективи розвідок вбачаємо в теоретичному обґрунтуванні компонентів підготовки майбутніх учителів музики до професійної діяльності в закладах освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Гаврілова Л. Г. Професійна компетентність майбутніх учителів музики як педагогічний феномен. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. № 2(77). С. 71–82.
2. Май Вень Визначення поняття професійної компетентності майбутнього викладача музики у працях китайських та українських науковців. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 22. Т. 2. С. 22–24.
3. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецьких дисциплін як фактор їх професійної самореалізації : монографія / за ред. А. І. Омельченко. Мелітополь: Видавничий дім Мелітопольської міської друкарні. 2019. 361 с.
4. Цзін В. Критерії сформованості готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності у ЗВО КНР. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2019. Вип.1(44). С. 43–52.

5. Ву Чжихуа, Лю Хаймін Про розвиток професійних здібностей вчителів та ефективні підходи до навчання на курсах педагогічної освіти. *Дослідження педагогічної освіти*. 2004. (03) URL: <http://ordostsg.org.cn:1080/KCMS/detail/detail.aspx?filename=GDSZ200403005&dbcode=CJFR&dbname> (дата звернення 10.03.2022)
 6. Михаськова М. А. Система формування професійного досвіду музично-педагогічної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва: монографія. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М. 2020. 521 с.
 7. Koner K., Eros J. Professional Development for the Experienced Music Educator: A Review of Recent Literature. *Applications of Research in Music Education*. 2019. 37(3). P. 12–19. doi:10.1177/8755123318812426
 8. Жерновникова О. А., Ван Цзін І. Формування та становлення особистості майбутнього педагога за собою музичного мистецтва. *Педагогічний альманах*. 2017. Вип. 36. С. 208–212.
 9. Лань Сінь Дзюнь Особливості фортепіанного навчання в КНР. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Випуск 155. С.180–183.
 10. Професійні здібності. Глобальна професійна китайська енциклопедія економіки та менеджменту. URL: <https://baike.baidu.com/item/%E8%81%8C%E4%B8%9A%E8%83%BD%E5%8A%9B>
 11. Лю Сянь. Стимулювання самоорганізації методичного досвіду в майбутніх учителів музики в процесі фортепіанної підготовки. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Серія: «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. 1 (120). С. 87–91.
- Reference**
1. Gavrilova, L.G. (2017). Professional competence of future music teachers as a pedagogical phenomenon. *Spirituality of personality: methodology, theory and practice*, 2 (77): 71–82 [in Ukr.].
 2. May Wen (2020). Defining the concept of professional competence of a future music teacher in the works of Chinese and Ukrainian scientists. *Innovative pedagogy*, 22 (2): 22–24 [in Ukr.].
 3. Development of creative potential of future specialists of art disciplines as a factor of their professional self-realization: monograph (2019). In A.I. Omelchenko (Ed.). Melitopol: Publishing house of Melitopol city printing house. 361 p. [in Ukr.].
 4. Jing, W. (2019). Criteria for the formation of readiness of future music teachers for professional activities in the Free Economic Zone of the People's Republic of China. *Scientific notes of the department of pedagogy*, 1(44): 43–52 [in Ukr.].
 5. Wu Zhihua, Liu Haiming (2004). On the development of teachers' professional skills and effective approaches to teaching in teacher education courses. *Research of pedagogical education*, 3. Retrieved 10.03.2022, from <http://ordostsg.org.cn:1080/KCMS/detail/detail.aspx?filename=GDSZ200403005&dbcode=CJFR&dbname>.
 6. Mikhaskova, M. A. (2020). System of formation of professional experience of musical and pedagogical activity of future teachers of musical art: monograph. Khmelnytsky: FOP Strykhar A.M. 521 p. [in Ukr.].
 7. Koner, K., Eros, J. (2019). Professional Development for the Experienced Music Educator: A Review of Recent Literature. *Applications of Research in Music Education*, 37(3): 12–19.
 8. Zhernovnikova, O. A., Wang Jing I (2017). Formation and formation of the future teacher's personality by means of musical art. *Pedagogical almanac*, 36: 208–212 [in Ukr.].
 9. Lan Xin Jun (2017). Features of piano training in China. *Proceedings. Series: Pedagogical sciences*, 155: 180–183 [in Ukr.].
 10. Professional abilities. Global Professional Chinese Encyclopedia of Economics and Management. URL: <https://baike.baidu.com/item/%E8%81%8C%E4%B8%9A%E8%83%BD%E5%8A%9B>
 11. Liu Xiang (2018). Stimulating the self-organization of methodological experience in future music teachers in the process of piano training. *Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky. Series: «Pedagogical Sciences»*, 1 (120): 87–91 [in Ukr.].

ZHOU Tingting

graduate of the third educational and scientific level of higher education,
Department of Education and Innovative Pedagogy,
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

TRAINING OF FUTURE MUSIC TEACHERS IN THE SYSTEM OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION OF CHINA

Summary. Introduction. The relevance of the article is seen in the fact that the leading role in the formation of musical culture, as an important part of the spiritual culture of the individual, is the training of future music teachers for professional activities. The article notes that modern music and pedagogical education in China involves the creation of conditions for psychological, personal and professional development of future music teachers.

Purpose. The aim of the article is to reveal the peculiarities of the content of professional training of future music teachers in China and to identify promising trends in its development.

Methods. A set of general scientific and special scientific methods of cognition is used, in particular comparative, structural-logical, analysis and synthesis.

Results. The article states that the main thing in the process of communication between teacher and student is the education of a person who is able to navigate in society, who is able to find their own system of cultural values and be a worthy representative of the culture of their country. The implementation of such tasks requires an innovative approach to the organization of the teaching process a bachelor of music education in the Free Economic Zone, especially - to prepare it for further professional activity. Creating conditions for the formation of bachelors

of music education professional competencies, professional development and creative self-realization, the availability of innovative forms of education are becoming one of the main tasks of higher education. The article reveals different approaches of Chinese and Ukrainian scientists to determine the essence of professional training of future music teachers, describes the priorities of modern music and pedagogical education, as well as ways to address the practical training of higher education in China.

Originality. The semantic approach to studying the problem of training music teachers in the system of higher pedagogical education in China has been improved.

Conclusion. Trends in strategic educational tasks are expressed in the expansion of educational areas and influences of national and world art and culture, which is expressed in the definition of social purpose, the ability to provide key positions in teaching and educating citizens, expanding the network of pedagogical institutions, information field of the content of professional training provides professional training of future music teachers in China.

Key words: music teacher; music education; China; music-pedagogical training.

Одержано редакцію 28.03.2022
Прийнято до публікації 17.04.2022